

**REVIEW: ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟΥ ΤΡΟΥΛΗ:
«ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ: ΘΕΩΡΙΑ ΣΥΜΜΑΧΙΩΝ
ΚΑΙ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΕΚΤΙΜΗΣΗ»¹**

Παναγιώτης Ήφαιστος

Ομότιμος Καθηγητής Διεθνών Σχέσεων και Στρατηγικών Σπουδών
Πανεπιστημίου Πειραιώς.

Ο Δρ. Μάρκος Τρούλης ανήκει σε εκείνη την ολιγάριθμη ομάδα νέων διεθνολόγων η οποία, εάν δεν συνεχιστούν τα προβλήματα του παρελθόντος, θα μπορούσε να συγκροτήσει και αναπτύξει την επιστημονική μελέτη της διεθνούς πολιτικής με τρόπο που αξίζει σε μια χώρα η οποία διεκδικεί ότι είναι φορέας του πολιτισμού και του πολιτικού στοχασμού της κλασικής εποχής εκ της οποίας ο Θουκυδίδης είναι παμμέγιστος και κλασικός-διαχρονικός.

Ο Θουκυδίδης, όπως έχουμε συχνά εξηγήσει, στον «Πελοποννησιακό Πόλεμο» εδραίωσε το Παράδειγμα κάθε κρατοκεντρικού διεθνούς συστήματος.² Τυτέστιν, τα αξιώματα πάνω στα οποία εδράζονται και αναπτύσσονται βάσιμα οι θεωρίες, οι τυπολογίες και οι ερμηνείες υπό το πρίσμα της εκάστοτε υπό εξέταση περιόδου ή θέματος. Εάν μια ανάλυση της κρατοκεντρικής διεθνούς πολιτικής δεν είναι συμβατή με τα θεμέλια αξιώματα του Παραδείγματος³ εξ αντικειμέ-

1. Τρούλης, Μ. (2019) *Αμερικανοτουρκικές Σχέσεις: Θεωρία Συμμαχιών και Γεωπολιτική Συνεκτίμηση*. Αθήνα: Λειμών.

2. Θουκυδίδης (2005) *Ιστορία του Πελοποννησιακού Πολέμου (μετάφραση Άγγελου Βλάχου)*. 8^η εκδ. Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της Εστίας.

3. Όπως έχουμε αναφέρει σε άλλο κείμενο: «Το παραδοσιακό παράδειγμα της διεθνούς αναρχίας, στη σύγχρονη του μορφή, αναπτύχθηκε με συμβολική αφετηρία τη συνθήκη της Βεσφαλίας του 1648. Γι' αυτό το σύστημα που στηρίζεται στην αρχή της κρατικής κυριαρχίας και της μη επέμβασης ονομάζεται «μοντέλο της Βεσφαλίας». Δηλαδή το θεωρητικό πλαίσιο του παραδοσιακού παραδείγματος εντοπίζει την ουσία του «διεθνούς προβλήματος» στο γεγονός πως απουσιάζει διεθνής ρυθμιστική εξουσία, γεγονός που σηματοδοτεί την ύπαρξη διεθνούς αναρχίας. Το «μοντέλο της Βεσφαλίας», συνεπώς, αναφέρεται στο καθεστώς διεθνών σχέσεων στο οποίο η κρατική κυριαρχία θεωρείται ο σημαντικότερος παράγοντας ρύθμισης των σχέσεων με-

νου είναι κάτι μεταξύ γνώμης, ιδεολογημάτων και επικίνδυνων φαντασιόπληκτων θεωρημάτων. Συναφώς, σημειώνεται ότι όσοι σοβαροί διεθνολόγοι – π.χ. Keohane, Nye, μερικοί κριτικοί αλλά και πολλοί άλλοι που πληρούν κριτήρια επιστημονικής ανάλυσης υψηλών βαθμίδων – επιθυμούν είτε ηγεμονία είτε ριζική ή ακόμη και επαναστατική⁴ αναδόμηση του διεθνούς συστήματος δεν αμφισβητούν την πραγματικότητα, ότι δηλαδή υπάρχει Παράδειγμα που συνδέεται με το κλασικό και σύγχρονο κρατοκεντρικό διεθνές σύστημα από το οποίο απουσιάζει παγκόσμια κοινωνία, παγκόσμιο κοινωνικοπολιτικό σύστημα, παγκόσμια κυβέρνηση ή κάποιου άλλου είδους παγκόσμια ρυθμιστική εξουσία.

Η προαναφερθείσα ολιγομελής ομάδα άρτια κατηρτισμένων επιστημόνων της νέας γενιάς θα μπορέσει να αναπτύξει την επιστημονική εάν ισχύσουν κάποιες προϋποθέσεις. Συντομογραφικά: Τμήματα Διεθνών σχέσεων. Δεν επεκτείνονται ως προς αυτό γιατί πιθανότατα σύντομα να γίνει παρέμβαση που να εξηγήει τι είναι λογικό, ορθολογιστικό και εύλογο να γίνεται για να αξιοποιούνται οι σπάνιοι πόροι που διατίθενται. Τι είναι επίσης το ακαδημαϊκό άσυλο που αυτόνομη αφορά την επιστημονική ελευθερία που αναδεικνύει την αξιοκρατία και εδράζεται πάνω σε πάγιους κώδικες επιστημονικής και ακαδημαϊκής δεοντολογίας.⁵ Αυτό μπορούμε να το πούμε και διαφορετικά. Σε μια κοινωνία που διαθέτει κοινωνικοπολιτικό σύστημα, οι διανεμητικές λειτουργίες της ισχύος θεσπίζονται στην βάση συλλογικά προσδιορισμένων κριτηρίων διανεμητικής δικαιοσύνης, πολιτισμού και πολιτικών παραδόσεων κάθε κοινωνικής οντότητας. Εντός ενός οποιουδήποτε ακαδημαϊκού ασύλου παγκοσμίως οι ποιοτικές βαθ-

ταξύ των κρατικών μονάδων του διεθνούς χώρου. Τρία θεωρητικά ρεύματα σκέψης: α) Παγκόσμια κυβέρνηση, β) Συλλογική ασφάλεια, γ) Ισοζύγιο ισχύος: πολιτικός ρεαλισμός. Δηλαδή βλέπουμε πως ανεξαρτήτως του τι επιδιώκεται ως στόχος της διεθνούς πολιτικής, υπάρχει γενική παραδοχή της αναρχίας-κρατικής κυριαρχίας ως αφετηριακής πραγματικότητας». Ήφαιστος, Π. (2006) *Θεωρία διεθνούς και ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης*. 6^η εκδ. Αθήνα: Ποιότητα. Σελ. 38-39. Βλ. επίσης «Το Θουκυδίδειο «Παράδειγμα» της επιστημονικής μελέτης της διεθνούς πολιτικής και οι «επιστημονικές επαναστάσεις» <http://wp.me/p3OIPy-Lb> και «Οντολογική θεμελίωση του Πολιτικού και ο ρόλος της ισχύος στην αθέσπιστη διεθνή πολιτική: Πολιτικός στοχασμός versus Πολιτική Θεολογία» <http://wp.me/p3OIPy-1no>

4. Κατά τον Martin Wight, οι επαναστατικοί «πιστεύουν στην ηθική ενότητα της κοινωνίας των κρατών ή διεθνούς κοινωνίας, ταυτίζονται με αυτήν και, κατά συνέπεια, αφενός ισχυρίζονται ότι μιλούν εν ονόματι αυτής της ενότητας και αφετέρου αισθάνονται τεράστια υποχρέωση να την πραγματώσουν ως πρώτο στόχο της διεθνούς τους πολιτικής». Wight, M. (2005) *Διεθνής θεωρία: Τα τρία ρεύματα σκέψης*. 3^η εκδ. Αθήνα: Ποιότητα. Σελ. 10.

5. Βλ.: Ήφαιστος, Π. (2019) *Περί πανεπιστημιακού ασύλου*. Προσπελάσιμο στο: <https://wp.me/p3OqMa-1Au>.

μίδες είναι υψηλές και ανοδικές εάν η απαλλαγή από ελέγχους και εξισορροπήσεις δεν σημαίνει άσκηση αθέσπιστης ισχύος, ή ακόμη και ασύδοτη ιδιωτεία, αλλά ότι η ακαδημαϊκή και επιστημονική ζωή εδράζεται πάνω στους προαναφερθέντες πάγιους κώδικες επιστημονικής και ακαδημαϊκής δεοντολογίας.

Εντός των ακαδημαϊκών χώρων, επίσης, αξιοποιούνται με κοινωνικά και επιστημονικά ωφέλιμο τρόπο οι σπάνιοι κοινωνικοί πόροι εάν αναπτύσσονται επιστημονικές κοινότητες που διαλέγονται με αξιολογικά ελεύθερο τρόπο. Με αμιγώς επιστημονικές δημοσιεύσεις, αμιγώς επιστημονικές δραστηριότητες όπως συνέδρια και βιβλιοκριτικές και με σεβασμό από τους υπολοίπους της αξιολογικά ελεύθερης περιγραφής και ερμηνείας της διεθνούς πολιτικής. Ασφαλώς και οι βαθμίδες κρίνονται αλλά ως προς τις επιστημονικές βαθμίδες και όχι ως προς το κατά πόσο στην ... εποχή της παγκοσμιοποίησης, δεν... υπάρχουν κράτη και κρατική κυριαρχία ή αν υπάρχουν είναι αμελητέας σημασίας και πιο σημαντικά πράγματα είναι ο ακτιβισμός με «Μη»; Κυβερνητικούς Οργανισμούς.⁶

Ο Μάρκος Τρούλης είναι διδάσκων στο Τμήμα Τουρκικών Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, καθώς και στις παραγωγικές σχολές των Ενόπλων Δυνάμεων. Μεταπτυχιακός απόφοιτος του London School of Economics, υποστήριξε επιτυχώς τη διδακτορική διατριβή του στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς (μια εξαιρετική διδακτορική διατριβή) και δύο μεταδιδακτορικές έρευνες στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς. Υπήρξε επίσης ερευνητής του Begin-Sadat Center for Strategic Studies (BESA) στο Ισραήλ και στο Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών (EKEM). Παρά το νεαρό της ηλικίας του έχει ήδη πολλές επιστημονικές δημοσιεύσεις στα Ελληνικά και Αγγλικά και είναι συγγραφέας επιστημονικών άρθρων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και συν-συγγραφέας με τον Ιωάννη Μάξη και την Ξανθίππη Δωματιώτη ενός εξαιρετικού βιβλίου, που είχα την τιμή να προλογίσω και στο οποίο γίνεται μια πρωτότυπη σύγκριση των ταγών της ανάλυσης της διεθνούς πολιτικής Waltz και Mearsheimer με τη συστημική γεωπολιτική ανάλυση.

Τυχάνει να γνωρίζω το επιστημονικό έργο του Μάρκου Τρούλη αλλά και των υπόλοιπων της ολιγάριθμης ομάδας που προανέφερα. Ο Δρ. Τρούλης έχει πλήρη εποπτεία των μεγάλων επιστημονικών συζητήσεων περί τη διεθνή πολιτική ενώ πέραν του ότι χειρίζεται πολύ επιδέξια το επιστημονικό κεκτημένο επιπλέον ερευνά και γράφει για περιοχές, κράτη και κυρίως τις μεγάλες δυνάμεις. Για παράδειγμα, το ανά χειράς βιβλίο και από ό,τι γνωρίζω ακόμη ένα επερχόμενο με άξονα την Τουρκία και την ευρύτερη περιφέρεια στην οποία ανήκει, ενδιατριβεί στην στρατηγική των ηγεμονικών δυνάμεων. Με αξιοζήλευτη επιστημονική εγκυρότητα και αξιοπιστία.

6. Βλ.: Ήφαιστος, Π. (2019) *ΜΚΟ και διανεμητική δικαιοσύνη: Ο κίνδυνος μετατροπής των ΜΚΟ σε εξαρτημένες μεταβλητές της ισχύος άνομων ηγεμονικών συμφερόντων*. Προοπτε- λάσιμο στο: <https://wp.me/P3OqMa-GX>

Τι σπουδαιότερο να κάνει κανείς μελετώντας τη διεθνή πολιτική! Η διπλωματία και στρατηγική των ηγεμονικών δυνάμεων, δηλαδή των βαθύτερων διαμορφωτικών δυνάμεων της ιστορίας, μαζί και το φαινόμενο του πολέμου στην ιστορία των κρατών, είναι το πιο σπουδαίο, το πιο σημαντικό και το πιο χρήσιμο πεδίο γνώσης. Πόσο και πως καλλιεργείται στην Ελλάδα και πόσο και πως αντίστροφα κύρια δραστηριότητα είναι η αποδυνάμωση ή και κατάργηση των κρατών για να εκπληρωθούν φαντασιώσεις περί ενός «παγκοσμιοποιημένου» πλανήτη; Πλανήτη ο οποίος όπως έγραψε γνωστός «φιλόσοφος» το 2003 για το σχέδιο Ανάν, οι Έλληνες (εάν το αποδέχονταν) θα εισέρχονταν πρωτοπόρα και πανηγυρικά στην ... «μετά-εθνική εποχή».⁷ Καμιά μετά-εθνική εποχή δεν ήλθε παρά μόνο τα μνημόνια.

Γιατί, όπως εύστοχα έγραψε ο Παναγιώτης Κονδύλης, δεν υπάρχει παγκοσμιοποίηση αλλά πλανητικοποίηση όπου πέραν των κρατικών δρώντων διακινούνται και πολλοί άλλοι των οποίων η διανεμητική ισχύς δεν θεοπίξεται.⁸ Για παράδειγμα λαθρέμποροι, κερδοσκόποι, λαθρομετανάστες, τρομοκράτες και τα

7. Ήφαιστος, Π. (2004) *Νεοφιλελεύθεροι κατά φιλελευθέρων. Η Ελλάδα στο στόχαστρο των αιθεροβαμόνων της «νέας μεταεθνικής εποχής»*. Τύπος της Κυριακής, 22/2/2004. Προσελάσιμο στο: <http://www.ifestosedu.gr/13AnanEpifyllides2004.htm#%CE%9D%CE%B5%CE%BF%CF%86%CE%B9%CE%BB%CE%B5%CE%BB%CE%B5%CF%8D%CE%B8%CE%B5%CF%81%CE%BF%CE%B9%20%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC%20%CE%A6%CE%B9%CE%BB%CE%B5%CE%BB%CE%B5%CF%85%CE%B8%CE%AD%CF%81%CF%89%CE%BD> [25/10/2019]. Για την έκθεση εμπειρογνομώνων η οποία θέτει το κυπριακό ζήτημα στο σωστό πλαίσιο της διεθνούς και ευρωπαϊκής νομιμότητας βλ. «ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΡΧΩΝ ΓΙΑ ΜΙΑ ΔΙΚΑΙΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΛΥΣΗ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΜΕ ΓΝΩΜΟΝΑ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ, ...» <http://wp.me/p3OIPy-lc>. Επίσης P. Ifestos, "THE CYPRUS ISSUE: SLIDING ON A KNIFE-EDGE", European Parliament, conference 31.1.2017 (it includes the report on "International and European law" in four languages) <http://wp.me/p3OqMa-1kT>, ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΟΜΙΛΙΕΣ: ΠΟΡΙΣΜΑ ΤΩΝ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΕΠΤΙΚΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΔΕΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ, ΣΤΗΝ ΠΑΦΟ, 26 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2016 <http://wp.me/p3OIPy-1ow> - <http://wp.me/p3OqMa-1hK>. Γιώργος Κασιμάτης, ΤΟ «ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ» ΚΑΙ Η ΛΥΣΗ ΤΟΥ <http://wp.me/p3OIPy-1og>. Ελληνική Εθνική Στρατηγική: Η τριπλή στρατηγική. Έννοια σκοποί προϋποθέσεις επιτυχούς εκπλήρωσης: η περίπτωση της ευρωπαϊκής προοπτικής της Κύπρου <http://wp.me/p3OIPy-Ff>. In Memoriam Γιάννου Κρανιδιώτη. Ειρηνική επίλυση των ελληνοτουρκικών διαφορών και ο Γιάννος Κρανιδιώτης <http://wp.me/p3OIPy-I2>

8. Κονδύλης, Π. (2011) *Πλανητική πολιτική μετά τον Ψυχρό Πόλεμο*. 2^η εκδ. Αθήνα: Θέμελιο.

λουπά. Μήπως υπάρχει παγκόσμια κοινωνία για να ιδρύσει παγκόσμιο κοινωνικοπολιτικό σύστημα, παγκόσμια διανεμητική δικαιοσύνη, παγκόσμια κυβέρνηση και παγκόσμιους νόμους; Και όμως στην Ελλάδα αυτά δεν ήταν ορατά. Εξ ου και η ανάγκη στην Ελλάδα αλλά από επιστημονική άποψη και ευρύτερα να καλλιεργηθεί η γνώση για τον κρατοκεντρικό κόσμο που αποκρυσταλλώθηκε και επικυρώθηκε με τον Καταστατικό Χάρτη του ΟΗΕ το 1945. Πέραν αυτού, για να αναφερθώ και πάλι παραφράζοντας τον μεγάλο πολιτικό στοχαστή Παναγιώτη Κονδύλη, ο καθείς είναι ελεύθερος μέσα σε φιλολογικά καφενεία ή πάνω σε συνέδρια-κοινωνικοπολιτικές πασαρέλες να παρελαύνει και να εκπέμπει σαπουνόφουσες⁹.

Επιστημονικό πεδίο χωρίς Παράδειγμα, δηλαδή αξιώματα, δεν υπάρχει. Το Παράδειγμα είναι ο Θουκυδίδης επειδή αν και πολιτικά λιγότερο αναπτυγμένο από το κλασικό, το σύγχρονο διακρατικό σύστημα είναι μορφικά πανομοιότυπο με το σύστημα των ανεξάρτητων και αυτεξούσιων Πόλεων της κλασικής εποχής. Η συμβατή με τα αξιώματα του Παραδείγματος θεωρία φωτίζει περιπτώσεις και ιστορικές συγκυρίες. Η στρατηγική θεωρία και αυτή απόρροια του Θουκυδίδειου Παραδείγματος αλλά και μερικών ακόμη όπως ο Sun Tzu και ο Clausewitz συνδέει την κρατική πολιτική με την εθνική στρατηγική. Η γεωπολιτική ανάλυση τροφοδοτεί τη στρατηγική ανάλυση με πολύτιμα στοιχεία για το χώρο, τους πόλους και την κατανομή ισχύος και τις στρατηγικές των μεγάλων δυνάμεων με άξονα κριτήρια που αφορούν την κατανομή και τις ανακατανομές ισχύος. Η συστημική γεωπολιτική, που αναπτύσσεται τα τελευταία χρόνια στο Τμήμα Τουρκικών Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, φωτίζει περαιτέρω τις τελευταίες πτυχές.¹⁰ Η ολιγομελής ομάδα της προαναφερθείσας ομάδας διεθνολόγων, στην οποία ανήκει και ο Μάρκος Τρούλης, με όρους διεθνούς βιβλιογραφίας έχει αξιοζήλευτη εποπτεία των προαναφερθέντων αλληλένδετων πεδίων που εδράζονται πάνω στα αξιώματα του Παραδείγματος.

Απλά προσθέτω ότι μετά τα δεινά και τις συμφορές της δεκαετίας του 2010 θα ήταν ευχής έργο αν στην Ελληνική κοινωνία κάποιои κατανοήσουν την σημασία επιστημονικά βάσιμης αντίληψης της διεθνούς και ευρωπαϊκής πολιτικής. Ευχής έργο επίσης πολλοί να κατανοήσουν ότι οι αφορισμοί και τα ιδεολογικά δόγματα δεν είναι επιστήμη, ότι όταν λέμε θεωρία δεν εννοούμε ιδεολογήματα-θεωρήματα αλλά πορίσματα συμβατά με τα αξιώματα και ότι γνώση με επιφοίτηση δεν υπάρχει. Απαιτείται κόπος και προσοχή για να αποκτήσει κανείς γνώση και αυτό δεν γίνεται με πρόχειρες αναγνώσεις μισής ή άντε μιας σελίδας.

Συμπληρώνω ότι για την Ελλάδα αυτό είναι ζήτημα επιβίωσης. Οι πολίτες

9. Στο «ισχύς και απόφαση» (Εκδόσεις Στιγμή)

10. Μάζης, Ι. Θ. (2012), *Μεταθεωρητική κριτική διεθνών σχέσεων και γεωπολιτικής: Το νεοθετικιστικό πλαίσιο*. Αθήνα: Παπαζήσης.

δηλαδή και το πολιτικό προσωπικό το οποίο κανονικά είναι εντολοδόχοι των πολιτών απαιτείται να αποκτήσουν βάσιμη γνώση. Οι αποικιοκρατικές δυνάμεις πέραν της καταλήστευσης του πλανήτη με αποτέλεσμα να πλουτίσουν διέθεταν και τα μετά-Μεσαιωνικά ελίτ που ίδρυσαν, οργάνωσαν και ανέπτυξαν τα κράτη τους. Η Ελλάδα δεν είχε αυτή την τύχη γιατί οι αξιώσεις των Επαναστατών την δεκαετία του 1820 για Εθνική Ανεξαρτησία ματαιώθηκαν και η χαριστική βολή δόθηκε αρχές της δεκαετίας του 1830 με την δολοφονία του Ιωάννη Καποδίστρια.¹¹ Οι Έλληνες χρειάζονται κράτος και οι Πολίτες με Π κεφαλαίο απαιτείται να έχουν γνώση κρατικής θεωρίας (και κυρίως του Θουκυδίδη και του Αριστοτέλη) και διεθνούς θεωρίας, δηλαδή των αξιωμάτων και των συμβατών με αυτά θεωριών της διεθνούς πολιτικής.

Στο εν λόγω βιβλίο ο Δρ. Μάρκος Τρούλης αφενός επιστρατεύει επαξίως το προαναφερθέν κεκτημένο και αφετέρου συμπληρώνει την ανάλυσή του με την πολύτιμη θεωρία των συμμαχιών για να φωτίσει τις Αμερικανοτουρκικές σχέσεις. Αναμφίβολα, οι συμμαχίες ως πολύ σημαντικό ζήτημα κάθε κράτους ενδιαφέρει καιρία την Ελληνική εξωτερική πολιτική, ιδιαίτερα όταν αυτό συναρτάται ερευνητικά και συγγραφικά με την Τουρκία και τις σχέσεις της με τις Η.Π.Α. Η θεωρία των συμμαχιών¹² επίσης είναι πολύτιμη επειδή συναρτάται με το πολυπολικό διεθνές σύστημα όπως εξελίσσεται τον 21ο αιώνα κύριο χαρακτηριστικό του οποίου θα είναι ο καταγιγισμός εναλλαγής συμμαχιών. Ας πούμε ότι πολλά ακούστηκαν με αφορμή την εισβολή της Τουρκίας στην Συρία τον Οκτώβριο 2019, ολοφάνερα όμως λίγα ήταν συμβατά με αυτή την γνώση του πως τα κράτη συμμαχούν και πως εναλλάσσουν συμμαχίες.

Ο Δρ. Μάρκος Τρούλης, αποκωδικοποιεί τις προϋποθέσεις συγκρότησης και διατήρησης ενός συμμαχικού δεσμού και βάσει αυτών προχωρά σε μια εφαρμο-

11. Κοντογιώργης, Γ. (2016) *Το κράτος του Καποδίστρια*. Προσπελάσιμο στο: [http://wp.me/p3OIPy-1FG](https://riotita.gr/2016/10/13/%CE%B3%CE%B9%CF%8E%CF%81%CE%B3%CE%BF%CF%82-%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CF%8E%CF%81%CE%B3%CE%B7%CF%82-%CF%84%CE%BF-%CE%BA%CF%81%CE%AC%CF%84%CE%BF%CF%82-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BA%CE%B1/[25/10/2019]. Επίσης βλ. Π. Ήφαιστος, «ΟΙ ΑΦΕΤΗΡΙΕΣ ΤΟΥ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ Ο ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ» <a href=). 1821 και σήμερα: Η Ελληνική Επανάσταση και η αξίωση για δημοκρατικό προσανατολισμό και Εθνική Ανεξαρτησία. <https://wp.me/p3OIPy-1QD>. Ο Ιωάννης Καποδίστριας και οι διπλωματικές διαπραγματεύσεις με τις Μεγάλες Δυνάμεις: Σχέσεις ισχυρών και λιγότερο ισχυρών κρατών στο σύγχρονο διεθνές σύστημα <http://wp.me/p3OqMa-1p5>. Επίσης, Η Ελληνική Επανάσταση του 1821, ο Καποδίστριας, η δολοφονία του και οι προεκτάσεις μέχρι και σήμερα (Ημερίδα, βίντεο 03:18:00). Α. Κοκορίκος, Γ. Κοντογιώργης, Γ. Καραμπελιάς, Π. Ήφαιστος, Ναταλία Καποδίστρια <https://wp.me/p3OIPy-284>.

12. Walt, S.M. (1987) *The origins of alliances*. New York: Cornell university press.

γή της θεωρίας με άξονα τα διακυβεύματα και τις προκλήσεις της Ουάσιγκτον και της Άγκυρας στο μεταβαλλόμενο σύγχρονο διεθνές σύστημα. Άλλωστε, όπως εξηγεί και ο Μάρκος Τρούλης στο βιβλίο του, είναι παγκοίμως διαπιστωμένο ότι αφ' ενός οι Η.Π.Α. μετακυλούν το στρατηγικό βάρος τους από τον Ατλαντικό στον Ειρηνικό ελέω της αναγκαιότητας εξισορρόπησης της Κίνας και αφ' ετέρου η Τουρκία βρίσκεται εν τω μέσω μιας μείζονος ανακατανομής ισχύος και ρόλων στην Ευρύτερη Μέση Ανατολή, η οποία παρωθεί την ίδια σε στρατηγικές εκμετάλλευσης των εν λόγω «παραθύρων ευκαιρίας». Όπως ο συγγραφέας σωστά υποστηρίζει, οι αναδιατάξεις ενέχουν προεκτάσεις και συναρτώνται με τον βαθμό προσήλωσης του ενός εταίρου στον άλλον με το εκκρεμές να συνεχίζει να λειτουργεί ακαθόριστα και απρόβλεπτα. Αυτή είναι η διεθνής πολιτική και όχι κάποιες γραμμικές και φαντασιόπληκτες ιδεολογικές προφητείες. Σωστά επίσης ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι μοναδικό ασφαλές αναλυτικό καταφύγιο είναι η εντρόφηση στα κλασικά διδάγματα επιστημονικού κεκτημένου, τόσο των συμμαχιών όσο και της γεωπολιτικής, προκειμένου να καταστεί δυνατή η βέλτιστη ερμηνεία των συγκαιρινών εξελίξεων και η αποτύπωση των γενικών τάσεων.

Μια τελευταία επισήμανση είναι η εξής: Κανείς θα πρέπει να δει τα επιστημονικά κείμενα όχι ως δημοσιογραφικές αναλύσεις της επικαιρότητας. Αν και οι τελευταίες όταν είναι απαλλαγμένες ανυπόστατων γνώμων, υπερβολών και προπαγάνδας οπότε είναι και αξιόπιστες, το επιστημονικό κείμενο είναι κάτι άλλο. Εννοώ ότι το καλό επιστημονικό κείμενο και το βιβλίο του Δρ. Τρούλη εμπίπτει σε αυτή την κατηγορία.

Το επιστημονικό κείμενο αφού προσδιορίσει τον προσανατολισμό των ιστορικών και σύγχρονων γεγονότων, τα αξονικά ζητήματα και τις βαθύτερες διαμορφωτικές δυνάμεις με κάθε περίπτωση που εξετάζει, εδραιώνει έτσι και αναπτύσσει πολύτιμη γνώση που αφενός επαληθεύεται διαρκώς και αφετέρου εμπίπτει στην κατηγορία των έργων που είναι πολύτιμα και χρήσιμα ανεξάρτητα του πότε γράφτηκαν.¹³

Θερμά συγχαρητήρια στον Μάρκο Τρούλη και ευχόμαστε το βιβλίο να συνεισφέρει όπως του αξίζει στην κατανόηση ενός μεγάλου ζητήματος, δηλαδή των συμμαχιών και των προσανατολισμών της Αμερικανικής και Τουρκικής στρατηγικής.

Υπερόγραφο: Ο Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών Ιωάννης Θ. Μάζης προλογίζει το βιβλίο «Αμερικανοτουρκικές Σχέσεις: Θεωρία Συμμαχιών και Γεωπολιτική Συνεκτίμηση», το οποίο κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις Λειμών.

13. Ήφαιτος, Π. (2013) Στρατηγική αντιπαράθεση στη μεταψυχροπολεμική εποχή και αστάθμητοι ανθρωπολογικοί παράγοντες της μετα-αποικιακής εποχής. Στο: Μάζης, Ι. Θ. και Πατραγάς, Κ. (επιμ.), *Αί άραβικαί έξεγέρσεις και ή άναδιαμόρφωσις του άραβοϊσλαμικού κόσμου*. Αθήνα: Λειμών. Σελ. 109-212.